

Skládání a zkracování

- **Kromě odvozování tvoříme nová slova také skládáním a zkracováním.**
- **Skládání, tedy spojení dvou nebo tří slovních základů, rozlišujeme dvojí:**
 - **Vlastní:** jednotlivá slova nelze rozdělit, bývají k sobě připojena spojovacími samohláskami e, i, o, někdy jsou tyto samohlásky vynechány. Jsou to např. maloměsto, velkoobchod, zeměpis, trojlístek, dvacetikoruna...
 - **Nevlastní:** vznikají spojením slov, která lze rozdělit a mohou fungovat i samostatně. Např. budižkničemu, vlastizrádce, okamžik...
- Skládáním vznikají složeniny.
- **Zkracování je proces, při němž vznikají zkratky a tzv. slova zkratková.**
 - **Zkratková slova:** vznikají spojením počátečních slabik či hlásek víceslovných názvů, např. Čedok – česká dopravní kancelář, BESIP – bezpečnost silničního provozu. Patří sem i zkratky typu atd., atp., aj., např.
 - **Iniciálové zkratky:** vznikají z prvních písmen víceslovných názvů, např. KU – Karlova univerzita, DCJ – další cizí jazyk

Úkoly:

1. Napiš, ze kterých slov byly utvořeny následující složeniny:

Automechanik

Zeměkoule

Stromořadí

Letokruh

Půlměsíc

Holomráz

Koloběh

Přírodopis

2. Napiš zkratky těchto slov:

Před naším letopočtem, A tak dále,

Tělesná výchova, Organizace spojených národů

3. Následující zkratky napiš v plném znění:

EU, AJ

Např., cm

Česká poválečná literatura - přečíst

Společenská situace: 1945-1968

- Po konci války v r. 1945 následovaly ještě tři relativně svobodné roky
- V únoru 1948 zvítězili volby komunisté v čele s prezidentem Klementem Gottwaldem
- ČSR se stala jednou z výsep stalinského SSSR
- V 50. letech nemilosrdné likvidace protivníků:
 - Vykonstruované procesy a popravy: Milada Horáková, Závaš Kalandra, Heliodor Píka
 - Dlouholetá vězení: Jan Zahradníček
 - Mnozí autoři odešli do exilu
- V 50. letech ideálem budovatelská literatura
- Velká cenzura literatury
- Pronásledování byli hodně křesťanští autoři
- Zastavovala se činnost různých periodik
- Díky omezení literatury začali mnozí vydávat literaturu potají, vlastním nákladem, v opisech: samizdat
- Samizdatová literatura existovala již od 40. let, v letech 70. a 80. již byla celospolečenskou zavedenou záležitostí
- Vedle oficiální a samizdatová existovala ještě literatura vydávána v exilu v zahraničí
- Umělé přiživení několika témat, např. husitství
- Velké vyzdvihování Jiráskova (akce Zdeňka Nejedlého „Jirásek do škol“) či Fučíka
- Rozdělení světa na západní a východní blok, studená válka